

Akademia Muzyczna
im. Karola Szymanowskiego
w Katowicach

Wydział Wokalno-Instrumentalny

mgr Kamil Urbański

STRESZCZENIE OPISU PRACY DOKTORSKIEJ

*Konwersacyjna koncepcja gry w muzyce jazzowej na przykładzie muzyki zespołu
Interplay Jazz Duo*

Promotor prof. dr hab. Wojciech Niedziela

Tematem pracy jest konwersacyjna koncepcja gry w muzyce jazzowej. Przykładem jej zastosowania jest między innymi muzyka tria Billa Evansa ze Scottem LaFaro i Paulem Motianem. Celem niniejszej pracy jest scharakteryzowanie muzyki zespołu *Interplay Jazz Duo*, którego autor jest współtwórcą. Kluczowym zagadnieniem będzie tu przedmiotowa koncepcja, która jest znakiem rozpoznawczym *Interplay Jazz Duo*. Specjalnie skomponowany i nagrany dla celów niniejszej rozprawy doktorskiej album, stanowi jej integralną część i podstawę analizowanego materiału muzycznego.

Struktura pracy składa się z poniższej wyszczególnionych elementów. We *Wprowadzeniu* zamieszczony został krótki rys historyczny duo jazzowego w składzie analogicznym do *Interplay Jazz Duo*. Opisane są również fundamenty konwersacyjnej koncepcji gry, które stworzył Bill Evans.

W pierwszej części głównej pracy zaprezentowane zostały zagadnienia związane z kompozycją utworów zespołu *Interplay Jazz Duo* w układzie podrozdziałów, które dotyczą konkretnych elementów muzyki. Przedstawiona jest budowa utworów z wyszczególnieniem konkretnych typów formy zastosowanych w muzyce zespołu. Kolejno analizowane na przykładach są aspekty kompozycji zespołu pod kątem melodyki, harmonii, rytmiki i agogiki, dynamiki oraz faktury.

Część druga zawiera charakterystykę stylistyki *Interplay Jazz Duo* poprzez pryzmat improwizacji i kolorystyki brzmieniowej. Omówione są tu relacje akord – skala, a także operowanie kolorystyką w harmonii. Przedstawione zostały sposoby prowadzenia narracji w częściach improwizowanych. Za pomocą odniesień do głównych kierunków w jazzie scharakteryzowana jest stylistyka zespołu. Opisane są także faktura fortepianowa oraz rytmika w improwizacjach. Odrębny podrozdział poświęcony jest akustycznej gitarze basowej i jej roli w *Interplay Jazz Duo*.

Kwestie, które stanowią istotę konwersacyjnej koncepcji *Interplay Jazz Duo* w ujęciu wykonawczym zostały przedstawione w rozdziale trzecim. Zawarte są tu liczne przykłady interakcji melodycznej i harmonicznnej, która występuje między muzykami zespołu. Zobrazowany jest wpływ interakcji dynamicznej i artykulacyjnej na kreowanie ekspresji i dynamiki w muzyce *Interplay Jazz Duo*. Zaprezentowane zostały sposoby współgry rytmicznego i agogicznego. Oddzielna część pracy ilustruje kluczowe zagadnienia, które dotyczą akompaniamentu w improwizowanych fragmentach muzyki zespołu.

W całej pracy przywoływane są liczne nawiązania stylistyczne w muzyce *Interplay Jazz Duo*, które obejmują zarówno główne kierunki w jazzie: *stride piano*, bebop, jazz modalny, mainstream, jak i szeroko pojętą muzykę klasyczną z jej nurtami: polifonią, romantyzmem, impresjonizmem, ekspresjonizmem, punktualizmem, aleatoryzmem czy sonoryzmem. W ostatniej części zaprezentowane zostały wnioski końcowe wraz z syntetycznym ujęciem - podsumowaniem treści całej rozprawy.

Słowa kluczowe:

konwersacyjna koncepcja gry, interakcja w jazzie, improwizacja, stylistyka w jazzie, *Interplay Jazz Duo*, fortepian, akustyczna gitara basowa

Kamil Urbański
Katowice, 08.03.2018r.

Wrocław, 12 grudnia 2018 r.

dr hab. Jakub Stankiewicz
Akademia Muzyczna we Wrocławiu

RECENZJA PRACY DOKTORSKIEJ magistra Kamila URBAŃSKIEGO

Zleceniodawca recenzji

Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego w Katowicach, pismo z dnia 27.09.2018 roku, zlecenie podjęte na podstawie **ustawy z dnia 14.03.2003 roku** (t.j. Dz.U 2016, poz. 882 z późn. zm.) oraz zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r.

Dotyczy

Uchwały Rady Wydziału Wokalno-Instrumentalnego z dnia 19 stycznia 2017 roku w sprawie:

- wszczęcia przewodu na stopień doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej – instrumentalistyka, na wniosek Pana **magistra Kamila Urbańskiego**;
- wyznaczenia mej osoby recenzentem w dniu 27 września 2018 roku.

W świetle **Ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki** (Dz.U 2016, poz. 882, z późniejszymi zmianami), Rada Wydziału Wokalno-Instrumentalnego Akademii Muzycznej w Katowicach posiadała uprawnienia do prowadzenia przewodu doktorskiego na stopień doktora, w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej - instrumentalistyka.

Do nadesłanego pisma, podpisanego przez p. prof. zw. dr hab. Feliksa Wierę - Dziekana Wydziału Wokalno-Instrumentalnego Akademii Muzycznej w Katowicach, datowanego 27 września 2018 roku, informującego o wyznaczeniu mej osoby recenzentem pracy doktorskiej Pana magistra **Kamila Urbańskiego**, została dołączona następująca dokumentacja:

- uchwała Rady Wydziału Wokalno-Instrumentalnego z dnia 19.01.2017 roku w sprawie wszczęcia przewodu doktorskiego mgra Kamila Urbańskiego,
- listy obecności członków Rady Wydziału na posiedzeniach w dniach 19.01.2017 oraz 27.09.2018 roku,
- uchwała o wyznaczeniu promotora z dnia 19.01.2017 roku
- uchwały o wyznaczeniu recenzentów z dnia 27.09.2018
- protokoły Komisji Skrutacyjnych z w/w głosowań
- lista pracowników zaliczanych do minimum kadrowego w dziedzinie sztuk muzycznych, w dyscyplinie artystycznej: instrumentalistyka
- 1 egz. pracy doktorskiej wraz z dokumentacją,

Niniejszym stwierdzam, że w świetle *Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku art. 14 ust. 2 pkt. 2*, Rada Wydziału Instrumentalnego podjęła prawomocną uchwałę o wszczęciu przewodu na stopień doktora w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej - instrumentalistyka oraz wyznaczeniu mej osoby jako recenzenta pracy doktorskiej dla Pana mgr Kamila Urbańskiego.

PODSTAWOWE INFORMACJE DOTYCZĄCE DOKTORANTA

Pan magister Kamil Urbański urodził się 3 grudnia 1981 roku w Starachowicach. Jest absolwentem Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach (dyplom magistra sztuki w 2014 roku, w klasie profesora Wojciecha Niedzieli). Po otrzymaniu dyplomu podjął studia doktoranckie, których zwieńczeniem jest niniejszy przewód doktorski. Doktorant prowadzi ożywioną działalność dydaktyczną i koncertową. Współpracował między innymi z Juniors Band ze Starachowic,

Stanisławem Sojką, Marzeną Ślusarską, Jerzym Głowczewskim, Adamem Kawończykiem, Wandą Warszawą i Andrzejem Kurylewiczem. W 2008 roku rozpoczął współpracę z Gabą Kulką. Współpracował również z Teatrem Rozrywki w Chorzowie. Na początku 2010 roku wraz z basistą Jędrzejem Łaciakiem stworzył *Interplay Duo*, w którym realizuje własne poszukiwania z zakresu harmonii, improwizacji i aranżacji. Jest laureatem licznych nagród i wyróżnień (m.in. Fryderyk 2013 za album *Interplay Jazz Duo*). Od 2013 roku jest Koordynatorem do spraw Kultury w Polsko-Angielskiej Szkole Podstawowej *Edison* w Warszawie. Pracuje również jako pedagog w Niepublicznej Szkole Muzycznej I stopnia - Leszetycki Music Center w Warszawie. Jest autorem licznych kompozycji (*Caligula* na wielką orkiestrę symfoniczną i trio jazzowe, *Mały koncert fortepianowy*, *Heksagon* na fortepian preparowany i inne.)

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ

Na pracę doktorską Pana magistra Kamila Urbańskiego pod tytułem:

„Konwersacyjna koncepcja gry w muzyce jazzowej na przykładzie muzyki zespołu Interplay Jazz Duo”

składa się dzieło artystyczne zarejestrowane na płycie CD wraz z opisem.

OCENA DZIEŁA ZAREJESTROWANEGO NA PŁYCCIE CD

Płyta CD zawierająca nagrania kompozycji Kamila Urbańskiego i Jędrzeja Łaciaka w duecie jazzowym, została nagrana 28 i 29 grudnia i 2017 roku w Auli im. Bolesława Szabelskiego w Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach w składzie:

Kamil Urbański - *fortepian*

Jędrzej Łaciak - *gitara basowa*

Autorem realizacji nagrań jest Marcin Gęborek.

Na płycie znalazło się sześć kompozycji:

- **Collage** - *Kamil Urbański*
- **Mr. Bill Evans** - *Kamil Urbański i Jędrzej Łaciak (utwór na podstawie improwizacji Billa Evansa)*
- **Searching for Nothing** - *Jędrzej Łaciak*
- **Persistence of Adversity** - *Jędrzej Łaciak*
- **5h Non-Stop** - *Kamil Urbański*
- **Papcio** - *Kamil Urbański*

Czas trwania nagrania: 47'46"

Utworem otwierającym album jest kompozycja Kamila Urbańskiego pod tytułem **Collage**. Bardzo ciekawa i nastrojowa introdukcja stanowi punkt wyjścia do rozwijającej się improwizacji. Doktorant ujawnia tu swój własny styl brzmieniowy, inspirowany w dużej części twórczością Billa Evansa. Pobrzmiwają też echa muzyki impresjonistycznej. Na uwagę zasługuje współpraca pianisty z basistą, zarówno w partiach improwizowanych jak i zaaranżowanych. Formuła duetu, a więc rezygnacja z perkusji jest świadomym wyborem doktoranta. Podkreślić należy bardzo dobry *timing* artystów biorących udział w nagraniu. Końcowy efekt jest dla słuchacza niezwykle interesujący.

Drugi utwór na płycie to **Mr. Bill Evans** powstały w oparciu o improwizację Billa Evansa na schemacie harmonicznym *rhythm changes*. We wstępie słyszymy fortepian w unisonie z gitarą basową. W dalszej części w oparciu o *walking* gitary

basowej pianista rozwija swoją improwizację. Słysząc szacunek dla jazzowej tradycji. Sekstet Milesa Davisa z Billem Evansem na fortepianie, choćby w utworze *Oleo* Sonny'ego Rollinsa to swoisty wzorzec estetyczny i drogowskaz dla kolejnych pokoleń muzyków jazzowych na całym świecie. Pan magister Kamil Urbański udowadnia, że jest częścią tej "jazzowej rodziny". Doktorant pokazuje swoją muzykalność, ujawniając gdzieś tam nienaganną technikę pianistyczną, która jednak nie służy do epatowania słuchacza ilością dźwięków przypadających na jednostkę czasu, tylko podporządkowana jest ogólnej koncepcji muzycznej.

Searching for Nothing to trzeci utwór na płycie. Ten przewrotny nieco tytuł kontrastuje z zawartością sonorystyczną nagrania. Muzycy dobrze wiedzą czego szukają. Kompozycja utrzymana jest w charakterze *straight eights*. Na uwagę zasługuje interesujące basowe solo Jędrzeja Łaciaka w oparciu o ostinatowe figury fortepianu Kamila Urbańskiego.

Persistence of Adversity, to kolejny utwór autorstwa Jędrzeja Łaciaka, w którym została wykorzystana praca motywiczna. Ciekawa ta kompozycja stanowi pretekst do improwizacji. Należy po raz kolejny podkreślić znakomitą komunikację pomiędzy muzykami oraz ich warsztat instrumentalny, które to elementy pozwalają im bez szwanku przebrnąć przez rafy harmoniczne melodyczne i rytmiczne, powstałe dzięki wyobraźni kompozytora.

5h Non-Stop autorstwa Kamila Urbańskiego zaczyna się nastrojową solową fortepianową introdukcją kompozytora, w której pobrzmiewają echa twórczości jego idola - Billa Evansa. Liryczny temat realizowany jest przez gitarę basową. Fortepian pełni rolę akompaniującą, wspierając gdzieś tam melodycznie w unisonie gitarę basową. Interesujące solo instrumentalne Jędrzeja Łaciaka wsparte jest solidną rytmiczno-harmoniczną podstawą fortepianu. Solo fortepianu *ad libitum* jest pokazem wrażliwości na barwę dźwięku i znajomości literatury muzycznej i historii jazzu przez doktoranta. Utwór ten, zróżnicowany stylistycznie, chyba w największym

stopniu odzwierciedla fascynację muzyczne Pana magistra Kamila Urbańskiego i jego artystycznego partnera.

Płytę wieńczy **Papcio** Kamila Urbańskiego, utwór dedykowany Henrykowi Jerzemu Chmielewskiemu, którego twórczość graficzna i ilustracyjna jest mi bliska. Warto zwrócić uwagę na bardzo precyzyjną realizację skomplikowanych podziałów rytmicznych, co w sytuacji grania bez perkusji jest zadaniem szczególnie trudnym. Słychać, że panowie Urbański i Łaciak rozumieją się bez słów i spędzili sporo czasu podczas prób, aby okiełznać ową skomplikowaną materię muzyczną.

W całym nagraniu zwraca uwagę wysoka kultura brzmienia, co jest zasługą zarówno artystów biorących udział w sesji nagraniowej, jak i realizatora dźwięku - Marcina Gęborka. Instrumenty brzmią naturalnie, fortepian akustyczny ma ciepłe brzmienie, a gitara basowa nie próbuje naśladować kontrabas, tylko ma własną charakterystykę brzmieniową. Całość podporządkowana jest warstwie muzycznej, a technika instrumentalna muzyków nie jest stosowana wyłącznie dla samej siebie, tylko jest częścią większej struktury sonorystycznej. Płyty słucha się bardzo dobrze i zastanawiam się w jakim kierunku mogą pójść w przyszłości poszukiwania twórcze magistra Kamila Urbańskiego? Z pewnością można oczekiwać, że będzie dalej rozwijał się jako instrumentalista i kompozytor.

OCENA OPISU DZIEŁA

Opis dzieła składa się z trzech głównych rozdziałów. Po wstępie oraz wyjaśnieniach stosowanej terminologii (notacji), autor przedstawia rys historyczny duo jazzowego w składzie: fortepian oraz kontrabas lub gitara basowa. Zapoznaje również czytelnika z początkami konwersacyjnej koncepcji gry w muzyce jazzowej na przykładzie twórczości Billa Evansa. Zasadnicza część pracy, czyli opisane

w rozdziale pierwszym zagadnienia kompozycyjne w muzyce Interplay Jazz Duo obejmują melodykę, harmonię, rytmikę, metrum, agogikę, dynamikę i fakturę, czyli te wszystkie elementy, które wchodzi w skład dzieła muzycznego. Rozdział drugi poświęcony jest stylistyce, charakterowi improwizacji i szeroko pojętej sonorystyce. Autor pochyła się na relację akord-skala, analizuje zagadnienia faktury fortepianowej i rytmiki w częściach improwizowanych, a także snuje rozważania na temat roli gitary basowej w muzyce Interplay Jazz Duo.

Niezwykle interesujący jest rozdział trzeci, w którym doktorant rozkłada na czynniki pierwsze konwersacyjną koncepcję gry w muzyce *Interplay Jazz Duo*. Opisuje interakcję melodyczno-harmoniczną, dynamiczną, artykulacyjną czy wreszcie rytmiczną i agogiczną. Całość okraszona jest licznymi przykładami nutowymi. Osobiście przypadły mi do gustu rozważania autora na temat akompaniamentu, pokazujące wysoki stopień jego świadomości artystycznej.

Pracę wieńczy podsumowanie, obszerna bibliografia, słowniczek ważniejszych terminów oraz indeks nazwisk i indeks rzeczowy.

Praca została przygotowana w sposób niezwykle staranny. Język jest przejrzysty, mimo złożoności opisywanej materii. Opis zagadnienia konwersacyjnej koncepcji gry w muzyce jazzowej, to bardzo ciekawe kompendium wiedzy i z pewnością stanie się wartościową pozycją w bibliografii badaczy, którzy będą zajmować się tym tematem w przyszłości.

KONKLUZJA

Na podstawie analizy materiałów dotyczących dorobku artystycznego i dydaktycznego p. magistra Kamila Urbańskiego, przedstawionego tu dzieła oraz jego opisu, stwierdzam, że wszystkie składowe zasługują na wysoką ocenę. Doktorant jest bardzo dobrym instrumentalistą, ciekawym kompozytorem, umiejętnie łączącym różne gatunki muzyczne i konsekwentnie poszerzającym swoje zainteresowania stylistyczne. Przedstawiona płyta jest wartościową pozycją fonograficzną a opis dzieła zadowalający.

W związku z powyższym spełnione zostały wymogi określone w Ustawie z dnia 14 marca 2003 roku, art. 13 ust. 1.

Pracę doktorską magistra Kamila Urbańskiego przyjmuję.

.....
dr hab. Jakub Stankiewicz

Rzeszów, 04 stycznia 2019

**RECENZJA PRACY DOKTORSKIEJ
MGR. KAMILA URBAŃSKIEGO**

Dane osobowe recenzenta

dr hab. Zbigniew Jakubek
Uniwersytet Rzeszowski, Wydział Muzyki
Dziedzina: Sztuki muzyczne
Dyscyplina artystyczna: Instrumentalistyka

Zleceniodawca opinii

Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego, Wydział Wokalno - Instrumentalny.

Dotyczy

Uchwały Rady Wydziału Wokalno - Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach z dnia 19 stycznia 2017 roku, w trybie przewidzianym ustawą z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach i tytule w zakresie sztuki (tekst jednolity – Dz. U. 2016 poz. 882 z późn. zm.) oraz Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26.09.2016 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz. U. 2016 poz. 1586), o wszczęciu przewodu doktorskiego Pana mgr. Kamila Urbańskiego na stopień doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka. Rada Wydziału Wokalno - Instrumentalnego w dniu 27.09.2018 roku podjęła uchwałę o wyznaczeniu mojej osoby na recenzenta pracy doktorskiej Pana mgr. Kamila Urbańskiego, o czym zostałem poinformowany pismem od przewodniczącego Rady z datą 28 września 2018 roku.

Sylwetka doktoranta

Z przedstawionego życiorysu Pana Kamila Urbańskiego jednoznacznie wynika, że muzyka towarzyszyła mu od najmłodszych lat. Jego początki nauki gry na instrumencie z pewnością stanowią istotny wątek w muzycznym rozwoju, jednak związki z muzyką jazzową prawdopodobnie odegrały znaczącą rolę, doprowadzając Pana Urbańskiego do etapu otwarcia przewodu doktorskiego, przed finalizacją którego właśnie się znalazł. Już w wieku 12 lat

związał się z orkiestrą jazzową *Juniors Band* ze Starachowic, z którą współpracuje do dziś, mogąc poszczycić się sporym dorobkiem. Jego muzyczny rozwój doprowadził go do pozycji nie tylko znakomitego pianisty, ale również znakomitego solisty i aranżera. Zawarty w dokumentacji wykaz artystycznych osiągnięć jest imponujący. Do 2007 roku, kiedy został studentem katowickiej Akademii Muzycznej zdołał zgromadzić pokaźną listę koncertów z własnym udziałem. Równolegle studiował na kierunku *zarządzanie kulturą* na Uniwersytecie Jagiellońskim. W 1999 roku został stypendystą Ministra Edukacji Narodowej, za wybitne osiągnięcia w nauce, zarazem stając się posiadaczem tytułu laureata XXIII Olimpiady Artystycznej w sekcji muzyki. Do okresu rozpoczęcia studiów w katowickim Instytucie Jazzu, prowadził bardzo intensywne życie artystyczne, dzieląc pracę pomiędzy koncertowanie, a działalność aranżerską i kompozytorską. Zdołał zaprezentować swoje umiejętności nie tylko w Polsce, ale również na całym świecie, odwiedzając wiele krajów z różnymi formacjami z którymi kooperował. Życiorys artystyczny doktoranta zawiera sporo informacji o współpracy z wieloma cenionymi nazwiskami. Tu znów widoczne są wątki zarówno instrumentalne jak i aranżacyjne, co kreuje sylwetkę Pana Kamila, jako artysty o bardzo szerokim spektrum działań. Nie zmienia to faktu, że najobszerniejsza część dorobku artystycznego jest związana z jego macierzystą formacją – *Interplay jazz Duo*. Wykaz nagród, fragmentów recenzji koncertowych, jak również dorobek koncertowy stawia tę formację w informacjach zawartych w opisie doktoranta jako flagową. Z nią jest związany zasadniczy wątek przewodu doktorskiego zawarty w tytule przedstawionej pracy. Przy całości artystycznych dokonań, należy zauważyć również element dydaktyczny, któremu poświęca się doktorant. Praca pedagogiczna z młodzieżą oraz organizacja życia kulturalnego są ważnym elementem jego muzycznej codzienności. Podsumowując sylwetkę Kamila Urbańskiego, należy postawić go w kręgu młodych, doświadczonych już artystów, którzy z pewnością zabłysną swoimi przyszłymi, muzycznymi planami i osiągnięciami.

Ocena pracy doktorskiej

Praca doktorska mgr. Kamila Urbańskiego pod tytułem ***Konwersacyjna koncepcja gry w muzyce jazzowej na przykładzie muzyki zespołu Interplay Jazz Duo***, przygotowana pod opieką merytoryczną prof. dr. hab. Wojciecha Niedzieli, składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na nośniku elektronicznym oraz jego opisu wraz z suplementem, co stanowi nierozłączną całość.

Dzieło artystyczne zawiera następujące utwory:

1. *Collage* – Jędrzej Łaciak
2. *Mr. Bill Evans* – Jędrzej Łaciak, Kamil Urbański
3. *Searching for nothing* - Jędrzej Łaciak
4. *Persistense of Adversity* - Jędrzej Łaciak

5. *5 n Non-Stop* - Kamil Urbański

6. *Papcio* - Kamil Urbański

W nagraniu udział wzięli:

Kamil Urbański - fortepian

Jędrzej Łaciak – akustyczna gitara basowa

Nagrania dokonano w dniach 28-29 grudnia 2017 roku, w auli Akademii Muzycznej im. K. Szymanowskiego w Katowicach.

Otwierająca dzieło artystyczne kompozycja *Collage* autorstwa Jędrzeja Łaciaka wprowadza słuchacza w świat przestrzeni, kolorowej harmonii, a całość jest bardzo spójna brzmieniowo. Pierwszych kilka minut utworu w warstwie wykonawczej fortepianu sprawia wrażenie, jakby pianista potrafił zmaterializować tę kompozycję każdego dnia w inny sposób. Świadczy to o tym, że utwór w swojej formie jest otwarty na wszelkie wykonawcze pomysły, inspiracje, bazuje na fragmentach Nielimitowanych regułami, co pozwala muzykom na rozwinięcie wyobraźni. Klimat utworu jest pod dyktando harmonii, która bezpośrednio wpływa na koloryt utworu. Kompozycja w tym wykonaniu równie dobrze mogłaby być filmową ścieżką dźwiękową, choć z racji wielu wydarzeń, które mają miejsce, z pewnością fabuła filmu nie należałaby do prostych. Brzmienie utworu jest wynikiem między innymi harmonii, użytych skal, sfery improwizacji oraz wielu przemyśleń, które z pewnością zostały poczynione przed nagraniem. Z tą dawką dramatyzmu, trudno nawet zauważyć, że jest to najdłuższa kompozycja całego dzieła. Pod drugim indeksem na materiale płytowym znajdziemy utwór *Mr. Bill Evans* – autorstwa Jędrzeja Łaciaka i Kamila Urbańskiego. Bazuje on na solowych partiach Billa Evansa, stąd jego nazwisko w tytule nie jest przypadkowe. W swojej koncepcji, utwór złożony jest z równoległe prowadzonych, homofonicznych partii, które nadają mu charakterystyczne brzmienie. Z rzadka odzywa się fortepian grający pełną harmonię w pojęciu kilku głosów realizowanych jednocześnie. Polifonię usłyszymy fragmentarycznie, np. w trakcie solo basu. Wprowadza to specyficzne brzmienie utworu, jednocześnie eksponując na pierwszym planie unisono instrumentów lub partie solowe. Przy takiej koncepcji wykonawczej utworu, zmusza to muzyków do wielkiej precyzji wykonawczej i dbałości o każdy dźwięk, który jest przy tak traktowanej minimalistycznie polifonii niejako zawsze na pierwszym planie. Kompozycja jest bardzo ciekawa, w przeciwieństwie do pierwszej, homofoniczne przebiegi utworu przybliżają w pewnym sensie słuchacza do muzyków. Obydwaj artyści wykazują się kunsztem wykonawczym, choć da się zauważyć pewne drobne niedociągnięcia, np. wahania time'u w partii fortepianu. To jednak jest tylko sygnałem, że nagrany materiał nie jest efektem tzw. produkcji muzyki, a rejestracją utworów „live”. Kolejnym utworem jest kompozycja Jędrzeja Łaciaka - *Searching for nothing*. To bardzo interesujący i zarazem wymagający dla instrumentalistów utwór. Wymagający, ponieważ muzycy mają do zrealizowania wiele wątków, od dbałości o kwestie rytmiczne po partie grane w unisonie. Utwór jest możliwy do

zagrania tylko przez bardzo sprawnych muzyków. Mam na myśli między innymi partie polegające na realizowaniu dwóch odmiennych planów przez pianistę (jak np. w temacie), z dbałością o spójność muzykowania z basem. Mamy tu częste zmiany charakteru, sposobu realizowania faktury, a do tego wątek improwizacji, który w przypadku fortepianu nosi fragmenty liryczne w gęstwinie muzycznych zdarzeń. Co do partii solowych zwraca uwagę ciekawa koncepcja partii fortepianu w czasie trwania improwizacji gitary basowej. Tu również pojawiają się u Pana Kamila Urbańskiego dwa różne plany, gdzie prawa ręka realizuje fakturę, a lewa wprowadza akcentacje, które trzymają całość w rytmicznych ryzach. W tej kompozycji dzieje się tak wiele, że odnosimy wrażenie, jakby kończyła się zbyt wcześnie, choć czas jej trwania, to prawie 6 minut. Po wysłuchaniu trzeciej kompozycji, jesteśmy już przekonani, że dzieło nie jest przypadkowym zestawem utworów. Wręcz przeciwnie. Mamy pewność, że przedstawiony do oceny materiał jest bardzo dobrze przygotowany pod względem różnorodności utworów, tym samym czyniąc zawartość dzieła bardzo atrakcyjnym. Pod numerem czwartym znajdziemy kompozycję Persistense of Adversity. Od samego początku przykuwa uwagę temat, a dokładniej czterotaktowy motyw, który zostaje niejako poddany presji zagęszczającego się rytmu i faktury w partii basu i fortepianu. Pewnego rodzaju mantrowość tego utworu polegająca na uporczywym powtarzaniu motywu przynosi doskonale efekty, skupiając uwagę słuchacza również, a może nawet przede wszystkim na tym, co dzieje się wokół powtarzanych fraz. Utwór spaja ciekawa harmonia, utrzymująca go w konwencji nieco mrocznej, choć z niebywałym ładunkiem ekspresji. Wokół wspomnianego motywu jest budowana polifonia, niczym u mistrzów baroku, ze słyszalnymi przeprowadzeniami tematów i logicznym prowadzeniem głosów. Wprowadzone zmiany metrum również budują charakter kompozycji powodując, że całość nabiera specyficznego kolorytu. Zwraca uwagę bardzo ciekawe solo fortepianu, w którym doktorant znakomicie wykorzystuje tak swoje atuty, jak również atuty, które posiada sama kompozycja. Nie bez znaczenia w tym akurat utworze jest wirtuozeria basisty, który jest równorzędnym partnerem pianisty, dopełniając stuprocentowo znaczenie słowa duet. Kolejną kompozycją jest 5h Non Stop Kamila Urbańskiego, w świat której wprowadza wszystkich introdukcja fortepianu. Tu klimat utworu nieco dopełnia, tonuje wcześniejsze, ekspresyjne utwory. Utwór uspokaja słuchacza klimatem ballady, ciekawą budową harmoniczną. Obowiązki eksponującego temat przejęła gitara basowa. Brzmienie akustycznej gitary basowej, jak w każdym utworze, tak i w tym scala się z fortepianem, stanowiąc wypełnienie muzycznej przestrzeni. Sama gitara świetnie brzmi w górnym rejestrze, będąc niczym solowy instrument, górujący rejestrem nad fortepianem. Po błyskotliwym solo gitary następuje pewne zatrzymanie narracji, powrót niejako do prezentacji utworu w taki sposób, jak miało to miejsce w intro. Jest to jednak solowa partia fortepianu, która następnie rozwija się ekspresyjnie, prezentując muzyczne przemyślenia doktoranta. Tak utwór zmierza do finału, który jest formą pomostu do następnego utworu. Wieńczącą dzieło kompozycją jest Papcio, również autorstwa Kamila Urbańskiego. Utwór bazujący na punktualizmie w różnej postaci, sam temat sprawiający wrażenie być może trochę poszatkowanego akcentami, akordami, choć w tym wszystkim trudno nie dostrzec pewnego rodzaju logiki. W temacie jest masa ciekawej harmonii, dobrze

brzmiającej, nawiązującej do dobrych wzorców znanych z historii jazzowej pianistyki. Błyskotliwe solo basu stanowi pewnego rodzaju przełamanie koncepcji utworu, w której pojawiają się elementy improwizowane fortepianu, a po nich bardzo ciekawe faktury i dialogi pomiędzy instrumentami. Kompozycja zmierzając do finału to narasta dynamicznie, to znów uspokaja się. Z utworu nie do końca wynika, kiedy nadchodzi jego finał, a ten pojawia się nieco nieoczekiwanie.

Podsumowanie dzieła.

Dzieło, to łącznie sześć zróżnicowanych utworów, bardzo ciekawych i przemyślanych na etapie ich powstawania. Wszystkie kompozycje, choć nie są one autorstwa jednej osoby, wnoszą wiele informacji zaświadczających o tym, że obydwaj kompozytorzy rozumieją się nawzajem i obydwaj stanowią ważny element zespołu. Całość materiału jest w pewnym sensie sformatowana muzycznie, co oznacza skonkretyzowaną wizję zespołu, jaką jest *Interplay Jazz Duo*, przede wszystkim jednak prezentowanej muzyki. Przedstawione dzieło jest formą studium wiedzy o możliwościach, specyfice pracy w tak wymagającej formacji, jaką jest duet. To również studium wykonalności dzieła od samego początku, czyli wizji, komponowania, aranżowania, dostosowania utworów do całości muzycznego kształtu wydawnictwa płytowego. W efekcie mamy w ręku bardzo spójny materiał, do tego zagrany i zarejestrowany na wysokim poziomie muzycznym i technicznym.

Dzieło w całości akceptuję. Gratuluję muzykom wykonanej pracy, mając w pamięci ogrom satysfakcji płynącej z analizy każdej minuty kolejnych utworów.

Część opisowa

Tak skomplikowana materia, jak „*konwersacyjna koncepcja gry*”, wymaga (oprócz samego dzieła) bardzo rzetelnej części opisowej. Choć ta stanowi podrzędny element pracy doktorskiej, jest nie bez znaczenia. Na ponad 150 stronach opisu dzieła znajdziemy wszystko to, co powinno być tekstowym uzupełnieniem muzyki. Na samym wstępie natkniemy się na krótkie, dwustronicowe wyjaśnienie terminologii i symboli w notacji. Od razu zwraca uwagę podejście doktoranta do przejrzystości i chęci wyjaśniania i doprecyzowania wszelkich zagadnień. Czy ten (dla wielu muzyków oczywisty) wątek powinien się tam znaleźć? Jak najbardziej tak. Praca ta nie jest skierowana do wąskiego grona osób, stąd plus za umieszczenie tych informacji na samym wstępie. Są jak najbardziej zasadne i nie jest to przypadek, że znalazły się przed wprowadzeniem. Kolejnym elementem jest opis historycznego rozwoju związków fortepianu z kontrabasem, w którym doktorant jednocześnie przybliży ideę przedstawionej pracy i uzasadnia w pewnym sensie koncepcję duetu. Z opisu jednoznacznie wnioskujemy, że osoba Billa Evansa nie pozostaje obojętna dla muzycznego świata Pana Urbańskiego. W pierwszym rozdziale znajdziemy na 50 stronach ogrom informacji, które stanowią podwalinę prezentowanej muzyki. Mowa o zagadnieniach kompozycji, a te są bardzo mocnym elementem całości dzieła. Ten rozdział uzasadnia każdą część utworu, wszystkiego jego elementy. Pan Kamil postarał się, by wszystko to, co niesie kompozycja było logicznie i jasne opisane. Jego przemyślenia, poparte są ideami znanymi ze

światowych pozycji teorii jazzu, autorstwa Davida Bakera czy Russella Garcii, których wydawnictwa, to jazzowy almanach. Rozdział II, to część traktująca o stylistyce, charakterze improwizacji i brzmieniu muzyki zespołu. Zawiera potężną dawkę informacji o wzajemnej zależności wielu elementów. Za przykłady służą krótkie fragmenty prezentowanych kompozycji, ale też doktorant sięga po utwory F. Chopina, których zawartość zdaje się być trafnym przykładem i wyjaśnieniem konkretnej problematyki. Jest zatem sporo informacji o sferze akompaniamentu realizowanego przez lewą rękę, o sposobach realizowania compingu, ale też wzajemnym przenikaniu się ról, które zwyczajowo przypisywane są rękóm pianisty. Jest też o elemencie rytmu, który organizuje całość faktury. Wszystkie zagadnienia są zobrazowane muzycznymi przykładami, by nie pozostawiać wątpliwości. Rozdział III, to niejako kwintesencja tematu pracy. Wyjaśnianie idei muzycznej, jazzowej konwersacji w duecie, zbudowanej na dobrych tradycjach polifonii, z jednoczesnym zastosowaniem współczesnych elementów, które przez ostatnie dekady ubiegłego wieku sukcesywnie pojawiały się w jazzie. Zagadnienia podzielono na cztery części, aby skupiać się na konkretnych problemach. Jest więc mowa o interakcji melodycznej i harmonicznnej, dynamicznej i artykulacyjnej, rytmicznej i agogicznej, by na końcu skupić się na akompaniamencie. Ponad sto przykładów zawartych w części opisowej pozwala odnieść się do konkretnej faktury, pomagając przełożyć język teorii na praktykę. Zawartość bibliografii świadczy o olbrzymim nakładzie pracy, który został wykonany przy tworzeniu poszczególnych rozdziałów. Niezależnie od omawianej właśnie części opisowej, Pan Kamil dołączył suplement zawierający kompletne materiały nutowe do wszystkich sześciu utworów. Jest to nieoceniona pomoc przy słuchaniu muzyki, jej analizowaniu i zrozumieniu wszelkich muzycznych działań, które Panowie kompozytorzy zamieścili w dziele. Materiał jest przygotowany wzorcowo, jak w renomowanym wydawnictwie.

Część opisową wraz z suplementem oceniam jako bardzo dobrą. Na ponad 150 stronach zawarte jest wszystko, co moim zdaniem powinno się znaleźć, odnosić do zagadnienia, wyjaśniać je i czynić wszelką problematykę bardzo przystępną.

Konkluzja

Zaznajomienie się z przestaną pracą doktorską pozwala na stwierdzenie, że powstała ona dzięki olbrzymiej wiedzy teoretycznej, jak i praktycznej doktoranta. Załączony materiał muzyczny jest bardzo ciekawą propozycją, skierowaną do wszystkich tych, którzy akceptują wszelkie dźwięki, rozumiejąc przy tym wszystko to, co dzieje się „pomiędzy nimi”. Dzieło jest znakomite, stanowi gotowe, bardzo dobre wydawnictwo, które jest niezwykle interesujące muzycznie i może z powodzeniem egzystować samodzielnie, poza pracą doktorską. Podjęta przeze mnie próba analizy zawartości dzieła skoncentrowała się na sferze związanej z tematyką pracy doktorskiej. Chciałbym zauważyć, że całość materiału jest jednak muzycznie czymś więcej, niż tylko polem rozważań i analiz. Muzyka *Interpaly Jazz Duo* nosi znamiona chociażby muzyki ilustracyjnej, czego niewątpliwą zasługą jest idea ciągłej, muzycznej konwersacji, o której praca ta traktuje. Choć w nazwie zespołu widnieje informacja o „jazz duo”, sama muzyka może wykraczać daleko poza sferę fanów stricte jazzowej stylistyki.

Znaczącym jest atut, który wynika z bliskiego, muzycznego związku dwóch rozumiejących się artystów. W efekcie każdy utwór jest na swój sposób wciągający poprzez zmieniającą się, dynamiczną narrację. To efekt olbrzymiego doświadczenia wielu lat pracy w tak wymagającej formacji, jak duet. Należy zauważyć, że język, którym posługuje się doktorant w opisie, spełnia wymogi formalne pracy naukowej, pozostając bardzo komunikatywnym dla laika. Wszystkie trzy rozdziały stanowią bardzo obszerną, wręcz pragmatyczną całość, która stanowi z mojego punktu widzenia załączek wydawnictwa, które stanowiłoby bardzo ciekawą pozycję łączącą teorię ze sferą wykonawczą. Moje przemyślenia zaświadczenia o wysokim poziomie kreatywności Pana Kamila Urbańskiego na każdym etapie opracowywania dzieła. Pozwolę sobie stwierdzić, że poziom wykonawczy doktoranta jest znakomity, a końcowy efekt jego muzycznej pracy jest unikatowy. Należy traktować jego muzyczną pracę jako jeden z ciekawszych akcentów w autorskiej sferze naszego muzycznego rynku, z wieloma wartościami w dziedzinie artystycznej.

Wobec powyższego, stwierdzam, że przedstawiony materiał spełnia wszystkie kryteria ustalone przez ustawodawcę dla stopnia doktora sztuki (spełnia warunki określone w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku).

Tym samym wnioskuję o nadanie Panu mgr. Kamilowi Urbańskiemu stopnia doktora sztuki.

dr hab. Zbigniew Jakubek

